

मपारकीर्तिं यक्षेशमेनि शरणं हरमीशितारम् ।
 देवक्षयोत्तरकुक्ष्यपि नित्यमास्ते मत्स्यः सुरेन्द्रगणपूज-
 तपादपद्मः । रक्षत्वशेषजगतां पतिरच्युतोऽसौ संसार-
 दुःखचलितं शरणागतं माम् । उद्धौयमात्रमघनाशन-
 दानमन्त्रं प्रत्येक-मेकं द्विजपुङ्गवानास् । भुक्त्वा शुभानि
 मनसेच्छति यानि वासी गच्छेद्यत्नं न निवर्त्यतीह
 मर्त्यः । गुरवे दक्षिणं दद्यात् सुवर्णञ्चैव वाससी ।
 यानोपकरणं सर्वं गुरवे विनिवेदयेत् । इत्याह भगवान्
 प्रीतः पार्वत्याः परमेश्वरः । अहमयत्र वं सर्वं युष्माकं
 सुनिश्चितमाः ।”

जम्बू नदी स्त्री जम्बू फलरसजाता नदी । जम्बू फलरसजाते
 नदीभेदे जम्बू द्वीपग्रन्थे ३०४३ प्र० विवृतिः । २ प्रज्ञालोकात्
 प्रवर्त्तमानाश्च सप्तसु नदीषु मध्ये नदीभेदे च “ब्रह्मलो-
 कादपक्रान्ता सप्तधा प्रतिपद्यते । वस्त्रोक्तसाराः नलिनी २
 पावनी च सरस्वती ३ । जम्बू नदी ४ च सीता ५ च गङ्गा ६
 सिन्धु ७ सप्तमी” भा० भी० ६ अ० ।

जम्बू मार्ग न० पुष्करस्थे तीर्थभेदे पुष्करोपक्रमे “प्रद-
 क्षिप्यसुपाटव्य जम्बू मार्गं समाविशेत् । जम्बू मार्गं
 समाविश्य देवर्षिपितृसेवितम् । अश्वमेधमवाप्नोति
 सर्वकामसमन्वितः । ततोऽप्य रजनीः पञ्च पूतात्मा
 जायते नरः । न दुर्गतिमवाप्नोति सिद्धिं प्राप्नोति
 धौर्ध्रमाम् । जम्बू मार्गादुपाटव्य गच्छेत्तण्डुलिकाग्रमम्”
 भा० व० ८२ अ० । “जम्बू मार्गे त्रिभिर्मासैः संयतः
 सुसमाहितः” भा० अ० २५ अ० । “जम्बू मार्गं गमिष्यामि
 जम्बू मार्गे यस्याम्यहम् । एवं सङ्कल्पयानोऽपि रङ्गलोके
 महीयते” हरिव० १४१ अ० ।

जम्बूल उ० जम्बू तन्नामफलं लाति ला-क । जम्बू हृत्ते
 २ केतकहृत्ते च मेदि० । “जम्बू जम्बूलहृत्ताद्यं कटु-
 कन्दलभूषितम्” हरिव० ६७ अ० । ३ वरकन्यापक्षयोः
 परिहासवचने न० नीलकण्ठः ।

जम्बूलमालिका स्त्री इत० । १ वरकन्यापक्षयोः परि-
 हासवचनसमूहे । “आशीर्भर्त्तयित्वा च देवर्षिः
 जम्बूलमब्रवीत् । अग्निरुदस्य वीर्यास्तो विवाहः क्रियतां
 विभो ! । जम्बूलमालिकां द्रष्टुं श्रद्धा हि मम जायते ।
 ततः प्रहसिताः सर्वे नारदस्य वचःश्रवात्” हरिव०
 १८८ अ० । “जम्बूलमालिका कन्यावरयोर्धृष्टान्द्रका”
 हारावस्तुक्तार्थकतया उद्भा० त० व्याख्यानान् २ तत्त्वार्थं च ।
 जम्बू (स्त्रु) वनज न० जम्बू वन इव जायते जन-ड ७ त० ।

श्वेतजवापुष्पे । “पारिभद्रं पाटला च बहुलं गिरि-
 शाकिनी । तिष्ठकं जम्बू वनजं पीतकं तगरन्वपि ।
 एतानि हि प्रशस्तानि कुसुमान्यच्युतार्जने” वासन पु०
 जम्बू वृक्ष पु० कर्म० । जम्बू नामके (जासगाके) तने म च
 दृहत्क्षुभेदेन द्विविधः यथाह भाय० प्र०

“फलेन्द्रा कथिता नन्दी राजजम्बू र्महाफला । तथा
 सुरभिपत्ना च महाजम्बूरपि कृता । राजजम्बू फल
 खादु विष्टम्भि गुरु रोचनम् । क्षुद्रजम्बूः सूक्ष्मपत्ना
 गादेयी जलजम्बुका । जम्बूः संध्याहिणी कृष्णा
 कफपित्ताक्षदाहजित्” ।

जम्भ पु० जम्भ-अच्-तुम् । १ दैत्यभेदे । करणे घञ् । २ दन्ते
 कर्मणि घञ् । ३ जम्बीरे । भावे घञ् । ४ सक्त्ये मेदि० ।
 कर्मणि घञ् । ५ अंशे । करणे घञ् । ६ तृष्णे इह नौ च
 हेमच० । जम्भदैत्यश्च महिषासुरपिता । स च इन्द्रात्
 पराजयमासाद्य महादेवं प्रसाद्य तैलोक्यविजयिपुङ्गव-
 वरप्राप्तौ गृहे गेमनात् प्रागेव नारदोपदेशात् इन्द्रेण
 युद्धायाहृतः स्नानच्छलेन सरोऽवगाहकाले महिषीं
 दृष्ट्वा तस्यां गर्भमाधाय इन्द्रेण युद्धं कृतवान् तेन
 निपातितश्च तत्कथा मार्क० पु० दृष्ट्वा । कालिकापु०
 ६१ अ० तस्य रम्भेति नामेति भेदः । अन्योऽपि तन्नामाऽसुरो
 विष्णुनाहतो यथोक्तं मा० व० १०२ अ० । “असुरश्च
 महिषासो जम्भ इत्यभिविद्यतः । यक्षश्चिद्रकरक्षूरस्त्वयैव
 विनिपातितः” हरिः प्रति देवानामुक्तिः । ७ राव-
 णाद्युत्तरभेदे “पर्वणः पतनो जम्भः खरः क्रोधवशो
 हरिः । प्ररुजहारुजश्चैव प्रवसचैवसादयः । ततो-
 ऽभिपतता तेषामदृष्ट्यानां दुरात्मनाम् । अन्तर्द्वानवधं
 तज्जस्रकारं स विभीषणः” भा० व० २८४ अ० । ८ मध्ये
 सि० कौ० । तत्र भक्षणे “इति ते कथयन्ति सा ब्राह्मणा
 जम्भसाधकाः” भा० उ० ६३ अ० । दन्ते “दन्तं जम्भसुतं पिवः”
 ऋ० ८।१।२ । “जम्भसुतं दन्ते रमिषुतम्” भा० सुजम्भा-
 हरितजम्भा । जम्भ-जम्भायां भावे घञ् । ९ जम्भ-
 याश्च । “जम्भा सुहरितवर्णसोमेभ्यः” पा० बहुव्रीहौ
 अग्निश्च समा० । सुजम्भा हरितजम्भा त्वयं जम्भो मध्यं
 यस्य त्वयजम्भा सोमजम्भा । स्वार्थे क । जम्भक तत्त्वार्थे
 जम्भ-एतुल् । जम्भक भक्षके त्रि० । [जम्भिकायत्न ।
 जम्भका स्त्री जम्भैव स्वार्थे क । जम्भायां राजनि० । पक्षे
 जम्भग पु० जम्भाय भक्ष्याय गच्छति गम-ड । राक्षसभेदे ।
 “देवा यक्षास्तथा नागा गम्भर्षाप्सरोऽसुराः । क्रूराः